

IZAZOVI LJUBAVI I PRIJATELJSTVA U POVIJESNIM PREVIRANJIMA

Žanr povijesnog filma - *Feljton Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću (20.)*

Povijesni žanr u suvremenom hrvatskom filmu je naizgled čest, no ako isključimo ratne drame i ratne akcijske filmove, u žanru ostaje svega nekoliko ostvarenja. To su *Konjanik* i *Lea i Darija* Branka Ivande, dva biografska filma o velikim umjetnicima - *Libertas* Veljka Bulajića (o Marinu Držiću) i *100 minuta Slave* Dalibora Matanića (o Slavi Raškaj), te *Družba Isusova* Silivija Petranovića, pri čemu je samo *Konjanik* osvojio vrlo dobre kritike, dok su ostali filmovi uglavnom sasječeni. U ovom članku posvetit će dvama povijesnim filmovima redatelja Branka Ivande.

Konjanik (2003.) donosi priču prema istoimenu romanu Ivana Aralice smještenu u 1747. kada je planula strasna ljubav između begove kćeri Lejle i kršćana poturice, neobuzdanog ratnika Petra Revača, a priča je spretno prepletena razmišljanjima o političkim i vjerskim šahovskim igrama, spletkama, nadmudrivanjima i podvalama, likovi su jasno profilirani bez opterećivanja dijalozima, prizori borbe izvedeni su neuobičajeno znalački, a opći dojam mjesta i vremena, s obiljem upečatljivih, kameri i oku privlačnih lokacija, besprijeckorno je uvjerljiv. (Janko Heidl, *Večernji*).

Sanjin Petrović je u *Jutarnjem* procijenio da se Ivanda odlučio na komercijalniji pristup temi, pa je umjesto povijesnih lekcija naglasak stavio na avanturu. Jakov Kosanović u *Slobodnoj* film ocjenjuje kao posve pristojan povijesno-romantični ep, a Ivana Aralicu dobrim literarnim izborom. Josip Jurčić u *Večernjem* ocjenjuje ga kao sasvim solidno akcijsko djelo s povijesnim

temeljima, punokrvni iznadprosječan hrvatski film. Konačno, Jurica Pavičić u *Jutarnjem* navodi da je Ivandi unatoč zahtjevima žanra povijesnog spektakla, uspjelo prikriti budžetska ograničenja, neki od glumaca su mu izvrsni (Zrinka Cvitešić i Goran Grgić), a Nikšu Kušelja smatra glumcem odviše krhke i nejunačke fizionomije za ulogu ljubavnika heroja.

Isti redatelj snimio je film *Lea i Darija* (2011.) o zagrebačkim prijeratnim dječjim plesnim zvijezdama, Židovki Lei Deutsch i Njemici Dariji Gasteiger, koji usprkos tome što mu je u temelju priča o stradavanju zagrebačkih Židova, nije ratna drama, nego gotovo eskapistički povijesno-glazbeni film.

Milena Zajović tako piše da u Ivandinu prikazu holokausta nema pravih negativaca, a čak ni smrt nije tragična nego pretočena u rasplesani kraj. Marko Njegić u *Slobodnoj* navodi da Ivanda povremeno zaneseno režira neujednačen spoj povijesne drame, mjuzikla i dječjeg filma, pretrpan likovima. Arsen Oremović u *Večernjem* navodi da je to film koji je u političkom smislu pravljnjen tako da se nikome ne zamjeri. A društveno angažiran film i to s temom holokausta, koji baš nijedna strana ne doživljava kao izravan napad, nema baš puno svrhe.

Najkritičniji prema filmu bio je *Jutarnji list*. Nenad Polimac u *Jutarnjem* navodi da Ivanda iz nekog razloga nije napravio biografski film, nego se opredijelio za priču o fiktivnom prijateljstvu dvije curice različitog rasnog podrijetla. Toliko nasmiješenih lica nikad nije viđeno u hrvatskom filmu, a odlazak u Auschwitz prikazan je kao izlet u Samobor.

Jurica Pavičić pak navodi da se film doima poput neke utopijske fantazije ili sanjarije.

Lea i Darija film je o jednom genocidu (Židova) i o jednom etničkom čišćenju (Nijemaca) u kojem genocid i etničko čišćenje zapremaju deset minuta, a step i muzika sat i pol. Po Pavičiću, film je malograđanska fantazija o tome kako je ubava i uljuđena bila Hrvatska dok nisu došli neki divlji.

Zaključno, može se reći da se Branko Ivanda bolje iskazao na ekranizaciji knjige smještene u doba borbe s Turcima nego na priči iz vremena holokausta, jer je iznimno važnu i tešku temu prikazao na previše opušten, ušminkan i frivolan način, što je kritika ocijenila neprimjerenim.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 20. prosinca 2020.

Napomena: Dopušteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora